Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2012-282 d.d. 9 oktober 2012
(mr. E.M. Dil-Stork, voorzitter, mr. A.P. Luitingh en mr. J.Th. de Wit, leden, en mr. P.E. Roodenburg, secretaris)

Samenvatting

Noch uit de van toepassing zijnde algemene voorwaarden of andere dossierstukken blijkt dat Consument door (de rechtsvoorganger van) Aangeslotene verplicht was om naast de door hem afgesloten kredietovereenkomst (tevens) een andere (verzekerings)overeenkomst af te sluiten. De klacht van Consument, inhoudende dat er sprake is geweest van koppelverkoop, faalt derhalve.

1. Procedure

De Commissie beslist met inachtneming van haar reglement en op basis van de volgende stukken:
- het dossier van de Ombudsman Financiële Dienstverlening;
- het verzoek tot geschilbeslechting van 30 maart 2011, de brieven van Consument van 16 mei, 1 juni en 7 juni met bijlagen waaronder het door Consument op 16 mei 2011 ondertekende vragenformulier;
- het antwoord van Aangeslotene van 11 oktober 2011;
- de repliek van Consument met bijlagen van 12 november 2011;
- de dupliek van Aangeslotene van 2 december 2011.

De Commissie heeft vastgesteld dat tussenkomst van de Ombudsman Financiële Dienstverlening niet tot oplossing van het geschil heeft geleid.
De Commissie heeft vastgesteld dat beide partijen het advies als bindend zullen aanvaarden.
De Commissie heeft partijen opgeroepen voor een mondelinge behandeling te Den Haag op 24 augustus 2012. Aldaar zijn partijen verschenen.

2. Feiten

De Commissie gaat uit van de volgende feiten:

2.1 Op 1 november 1999 is door bemiddeling van een tussenpersoon tussen de rechtsvoorganger van Aangeslotene en Consument een kredietovereenkomst (geadministreerd onder contractnummer 0) tot stand gekomen. Hierbij is geen 'afgebakende' looptijd van de overeenkomst overeengekomen.

2.2 Uit hoofde van de kredietovereenkomst heeft Aangeslotene een kredietfaciliteit van ƒ 37.500,00 (€ 17.016,76) aan Consument ter beschikking gesteld. Consument heeft zich hierbij verplicht tot maandelijkse betaling van een bedrag van ƒ 563,00 (€ 255,48).

2.3 In het bij de kredietovereenkomst behorende aanhangsel, betreffende het aflossingsvrij betaalplan, is bepaald dat het in de overeenkomst opgenomen betaalplan

eerst 5 jaar na datum van ingang van de overeenkomst in werking treedt. Consument is hierbij het recht verleend om de rechtsvoorganger van Aangeslotene schriftelijk te verzoeken de aflossingsvrije periode met 5 jaar te verlengen.

2.4 Op de kredietovereenkomst van Consument zijn de "Kredietvoorwaarden doorlopend krediet" van toepassing.

2.5 Voorts heeft Consument bij een andere financiële dienstverlener (verzekeraar), eveneens door bemiddeling van de tussenpersoon als hiervoor bedoeld in r.o. 2.1, een kapitaalverzekeringsovereenkomst (geadministreerd onder polisnummer 00) afgesloten. Consument heeft hiertoe de op 1 november 1999 gedateerde offerte voor akkoord getekend.

2.6 De overeengekomen looptijd van de verzekering was 15 jaar, de ingangsdatum was 1 januari 2000. Consument was uit hoofde van deze overeenkomst een maandelijkse premie verschuldigd van ƒ 102,00 (€ 46,29), bestaande uit rente en aflossing.

2.7 Op het bij de afgesloten verzekering behorende polisblad is onder meer het volgende vermeld:
"Aan [naam rechtsvoorganger van A] zijn de rechten verpand die voor de verzekeringnemer uit deze verzekering voortvloeien, ten behoeve van kredietovereenkomst met contractnummer 0, een en ander onder de in de pandakte opgenomen bepalingen".
De pandakte is niet overgelegd.

3 Geschil

3.1 Consument vordert ongedaanmaking van de afgesloten kredietovereenkomst alsmede terugbetaling door Aangeslotene van alle door Consument in dat kader verrichte betalingen.

3.2 De vordering van Consument steunt, kort en zakelijk weergegeven, op de volgende grondslagen.

- Er is sprake van misleidende en onvoldoende informatie(verstrekking) door Aangeslotene. Er is voorts sprake van (achtereenvolgens) schending van de zorgplicht, schending van het "ken-uw-klant principe" en schending van de saldibewakingsplicht. De afgesloten (krediet)overeenkomst is bovendien nietig in verband met het ontbreken van de benodigde vergunningen. Ter onderbouwing heeft Consument het volgende aangevoerd.
- Tezamen met de bij Aangeslotene gesloten kredietovereenkomst is door middel van koppelverkoop door Consument bij een andere financiële dienstverlener (verplicht) een verzekeringsovereenkomst gesloten. Aangeslotene heeft zich (hiermee) schuldig gemaakt aan koppelverkoop, hetgeen niet is toegestaan op grond van het bepaalde in de Wet op het consumentenkrediet (Wck). De kredietovereenkomst is dan ook niet rechtsgeldig tot stand gekomen dan wel van rechtswege nietig. Dit is immers bepaald in artikel 33, sub b, onder 1 van de Wck.
- Het verbod op koppelverkoop geldt alleen dán niet indien een consument expliciet de vrijheid heeft gehad om het te koppelen nevenproduct te kunnen afnemen van een

aanbieder naar (eigen) keuze. Deze vrijheid dient expliciet in de overeenkomst te zijn opgenomen, hetgeen in deze zaak echter niet is gebeurd.

- Consument heeft in de veronderstelling verkeerd dat hij spaarde (om de afgesloten lening - in 2015 - af te kunnen lossen) in plaats van te beleggen. Er was geen sprake van een financiële bijsluiter, noch is Consument gewezen op de risico's van de aangegane constructie.
- Aangeslotene, althans haar rechtsvoorganger, was op de hoogte van de bij de verzekeraar afgesloten kapitaalsverzekering, nu blijkens het polisblad aan de rechtsvoorganger van Aangeslotene de rechten zijn verpand. Dit brengt mee dat Aangeslotene (wel degelijk) partij is bij de afgesloten verzekering. De in de Wck opgenomen verplichtingen aangaande het koppelen van een krediet aan een nevenproduct zijn door de wetgever bovendien "op het bord" van de kredietverstrekker, zoals Aangeslotene, gelegd. Aangeslotene kan zich hieraan niet onttrekken door zich te beroepen op de rol van de tussenpersoon in deze.
- Aangeslotene geeft geen opvolging aan het bepaalde in de VFN Gedragscode. Hierin hebben bij VFN aangesloten kredietaanbieders zich verbonden aan de "Richtlijn ten aanzien van handelen met tussenpersonen", welke richtlijn (mede) beoogt verboden en onwenselijke koppelverkoop van krediet met nevenproducten tegen te gaan. Aangeslotene mocht er mee bekend worden verondersteld dat de verzekeraar en aan haar gelieerde ondernemingen zoals de tussenpersoon haar voornaamste bedrijfsactiviteiten bedreven met koppelverkooppraktijken. Aangeslotene heeft dan ook geen uitvoering gegeven aan de op haar rustende zorgplicht om Consument voor deze wijze van handelen te behoeden.

3.3 Aangeslotene heeft, kort en zakelijk weergegeven, de volgende verweren gevoerd.

- Consument heeft onvoldoende gesteld om een beroep op artikel 33, eerste lid onder b, van de Wck te rechtvaardigen.
- Aangeslotene betwist nadrukkelijk dat het sluiten van de overeenkomst bij de verzekeraar een voorwaarde was voor het verkrijgen van het krediet bij Aangeslotene. Een dergelijke voorwaarde is nergens opgenomen. Er is (dan ook) geen sprake van koppelverkoop.
- Aangeslotene was er ook niet van op de hoogte dat Consument naast de kredietovereenkomst bij een andere partij een verzekering heeft afgesloten. Aangeslotene is bovendien geen partij bij de verzekeringsovereenkomst.
- Aangeslotene is een zogeheten "intermediaire financieringsmaatschappij", hetgeen inhoudt dat kredietovereenkomsten (bij haar dan wel haar rechtsvoorganger) tot stand komen door bemiddeling van onafhankelijke intermediairs. Aangeslotene adviseert of informeert een consument (dan ook) niet, dit wordt gedaan door de bij de totstandkoming van een overeenkomst betrokken tussenpersoon. Aangeslotene is dan ook op geen enkele wijze betrokken geweest bij de totstandkoming van de kapitaalsverzekering.
- Aangeslotene is niet bekend met het pandrecht waar Consument naar verwijst, noch is zij in bezit van een pandakte dan wel een ander daartoe strekkend document. Voorts maakt het enkele feit dat de rechten onder de kapitaalverzekering aan de

rechtsvoorganger van Aangeslotene zijn verpand, Aangeslotene geen partij bij de overeenkomst tussen Consument en de verzekeraar.

3.4 Ter zitting heeft Consument het volgende toegelicht.

- Met de betreffende verzekeraar, tegen wie Consument eveneens een procedure bij de Geschillencommissie aanhangig had gemaakt, heeft Consument een regeling getroffen waarbij hij de ingelegde bedragen heeft terug gekregen. Het hiermee ontvangen bedrag heeft Consument, direct, aangewend als aflossing op de nog openstaande hoofdsom van de kredietovereenkomst. Op dit moment bedraagt de openstaande schuld van Consument € 9.811,00.
- Consument beoogt niet langer (primair) ongedaanmaking van de afgesloten kredietovereenkomst. Consument is met name verbolgen over de feitelijke gang van zaken ten tijde van het afsluiten van de betreffende overeenkomsten waarbij meerdere partijen zijn betrokken, waaronder de inmiddels gefailleerde tussenpersoon.
- Consument heeft aangegeven thans met name te beogen met Aangeslotene de mogelijkheden tot een passende oplossing te beproeven, waarbij Consument, gelet op zijn huidige financiële positie (sedert 2005 een WAO-uitkering), denkt aan een (terug)betalingsregeling. Aangeslotene heeft zich ter zitting bereid verklaard de mogelijkheden hiertoe met Consument te willen onderzoeken.

4 Beoordeling

Naar aanleiding van het over en weer door partijen gestelde en hetgeen door hen tijdens de hoorzitting naar voren is gebracht, overweegt de Commissie als volgt.

4.1 Consument heeft zich op het standpunt gesteld dat, nu er naar zijn mening sprake is van (verboden) koppelverkoop, in de door hem afgesloten kredietovereenkomst, op grond van het bepaalde in artikel 33 sub b, onder 1 van de Wet op het consumentenkrediet (Wck), een bepaling opgenomen had moeten zijn waarin Consument, in zijn hoedanigheid van kredietnemer, het recht werd toegekend om (zelf) te bepalen met welke wederpartij (verzekeraar) hij een andere (verplicht af te sluiten) overeenkomst wenste aan te gaan. Nu deze bepaling niet in zijn kredietovereenkomst is opgenomen, is Consument van mening dat de kredietovereenkomst nietig is.

4.2 De Commissie is in de eerste plaats van oordeel dat noch uit de kredietovereenkomst, noch uit de van toepassing zijnde algemene voorwaarden of andere dossierstukken blijkt dat Consument door (de rechtsvoorganger van) Aangeslotene verplicht was om naast de door hem afgesloten kredietovereenkomst (tevens) een andere (verzekerings)overeenkomst af te sluiten. De klacht van Consument, inhoudende dat er sprake is geweest van koppelverkoop, faalt derhalve. Dit brengt mee dat op Aangeslotene dan ook niet de verplichting heeft gerust om in de kredietovereenkomst een bepaling op te nemen waarin Consument keuzevrijheid werd geboden aangaande het (eveneens af te sluiten) nevenproduct.

4.3 Consument heeft zich erop beroepen dat op het bij de verzekering behorende polisblad een bepaling is opgenomen inhoudende dat de rechten uit hoofde van die verzekering aan (de rechtsvoorganger van) Aangeslotene zijn verpand en dat Aangeslotene (dan ook) op zijn minst van het afsluiten van deze verzekering op de hoogte moet zijn geweest. De Commissie is in dat kader van oordeel dat een verplichting tot het afsluiten van de verzekering daaruit echter niet valt af te leiden. Ook dit biedt derhalve onvoldoende grond om te kunnen concluderen tot koppelverkoop en de daaruit voor Aangeslotene voortvloeiende verplichting tot het bieden van een keuzemogelijkheid als hiervoor bedoeld in r.o. 4.2.
Het voorgaande brengt mee dat naar het oordeel van de Commissie de klacht van Consument moet worden afgewezen.

4.4 Al het overige door partijen gestelde kan niet tot een ander oordeel leiden en kan derhalve verder onbesproken blijven.

5. Beslissing

De Commissie wijst, als bindend advies, de vordering af.

In artikel 5 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak.